

Lublin, 22.07.2024

Dr hab.n. med. Marek Sikorski, prof. UJK
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
Collegium Medicum
Katedra Ginekologii i Położnictwa

**Wysoka Rada Naukowa
Dyscypliny Nauk o Zdrowiu
Uniwersytetu Kaliskiego
im Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego
w Kaliszu**

Recenzja pracy doktorskiej
pani mgr **Lucyny Gazdowicz**

Akceptacja choroby nowotworowej i satysfakcja z życia kobiet z rozpoznaniem raka piersi z uwzględnieniem czynników demograficznych, społecznych i medycznych.

Choroba nowotworowa stanowi dla dotkniętego nią pacjenta zawsze zaskoczenie, skutkujące z oczywistych powodów kaskadą negatywnych emocji, lęku, wycofania. Dzieje się to wówczas, gdy niejednokrotnie kluczowym dla powodzenia procesu leczenia jest pełna mobilizacja sił obronnych ustroju. O związkach pomiędzy postawą pacjenta względem choroby a jej przebiegiem napisano wiele - badania potwierdzają intuicyjne spostrzeżenia, według których nastawienie na walkę z chorobą przynosi korzystne, niekiedy spektakularne, efekty. Rak piersi jest pod wieloma względami szczególnym nowotworem. To najczęściej - wraz z rakiem płuc - występujący wśród kobiet nowotwór złośliwy, o globalnej rocznej liczbie nowych przypadków przekraczającej 2,3 miliona. Epidemiologiczne prognozy - pomimo znajomości wielu modyfikowalnych i niemodyfikowalnych czynników ryzyka jego rozwoju - są pesymistyczne. Szacuje się, że do roku 2040 zapadalność na raka piersi może się nawet podwoić. Niepokoi spostrzeżenie, że wyraźna staje się tendencja do rosnącej częstości występowania tego nowotworu u kobiet młodych, tj przed 40. rokiem życia. Zastanawiające są te tendencje, gdy weźmie się pod uwagę stałe doskonalenie technik badań przesiewowych, rosnącą ich akceptację społeczną i partycypację a także lepsze metody leczenia - zarówno chirurgicznego jak i chemio- oraz radioterapii. Odchodzimy już na szczęście od radykalizmu zabiegowego, zaimplementowanego na początku XX wieku przez Williama Halsteda - tyleż okrutnego, co nieskutecznego. W centrum opieki znajduje się obecnie pacjent z najwyższą możliwą jakością życia, a nie tylko jego życie. W świetle tych uwag uważam, że temat jaki wybrała pani mgr Lucyna Gazdowicz na swoją dysertację doktorską jest doskonale uzasadniony.

Za cel swoich badań Autorka przyjęła zbadanie poziomu akceptacji choroby nowotworowej i stajfakcji z życia wśród kobiet z rozpoznaniem i leczonym rakiem piersi. Jej dalsze dociekania miały na celu zidentyfikowanie tych czynników demograficznych, społecznych i medycznych, które mają istotny wpływ zarówno na akceptację choroby jak i na satysfakcję z życia tych kobiet. Swoje badania ankietowe - po uzyskaniu wszelkich stosownych zgód, w tym zgody Komisji Bioetycznej - Doktorantka przeprowadziła wśród pacjentek leczonych w Podkarpackim Ośrodku Onkologicznym im. ks B Markiewicza w Brzozowie. Badania trwały od kwietnia 2021 do września 2022.

Oceniając projekt badania, jego założenia i technikę przeprowadzenia należy stwierdzić, że badania zostały zaplanowane według reguł kierujących dociekaniem naukowymi, grupa badana dobrana jest adekwatnie i umożliwia poprawne wnioskowanie zaś zastosowane techniki badań ankietowych są narzędziami walidowanymi. Postawiony cel pracy mógł więc zostać jednoznacznie zrealizowany.

Przedłożona do oceny dysertacja zawarta jest na 160 stronach maszynopisu (włączając w to aneks zawierający m.in. narzędzia ankietowe) i ma typowy dla takich opracowań układ. We wstępie zawartym na 27 stronach Doktorantka podaje informacje dotyczące aspektów epidemiologicznych i patogenetycznych raka piersi a także klinicznych cech jego leczenia i uprzedniej diagnostyki. Są to informacje syntetyczne, i będąc na wysokim poziomie akademickim, pozwalają na sprawne wprowadzenie czytelnika w zasadniczą problematykę opracowania. Autorka przedstawia w tym rozdziale także jednoznaczne definicje akceptacji choroby oraz satysfakcji z życia, co jest niezbędne dla obiektywizacji przedstawionych przez nią badań. Zwraca uwagę na klarowność i logikę wyводу oraz klasyczną jego konstrukcję: od zagadnień o bardziej ogólnym charakterze do szczegółów bezpośrednio uzasadniających podjęte badania.

Cel pracy został zredagowany jednoznacznie, precyzyjnie, podobnie jak postawione problemy badawcze oraz korespondujące z nimi hipotezy. Za cel przyjęto nie tylko określenie poziomu akceptacji choroby i satysfakcji z życia kobiet z leczonych z powodu raka piersi, ale także dokonanie wielowariantowej oceny potencjalnego wpływu na te zjawiska psychologiczne wielu czynników demograficznych, medycznych i społecznych. Jego sformułowanie i omówienie zawarte jest na 3 stronach maszynopisu.

Kolejne 5 stron zajmuje rozdział „Materiał i metody badawcze” - w którym Doktorantka szczegółowo opisuje miejsce i czas przeprowadzonych badań, grupę 465 kobiet włączonych do analizy oraz narzędzia badawcze wraz z rodzajem testów statystycznych zastosowanych do weryfikacji hipotez. Narzędziami badawczymi są zaś walidowane kwestionariusze: Skala Akceptacji Choroby (AIS) w adaptacji Z Juczyńskiego i Skala Satysfakcji z Życia (SWLS), w adaptacji tego samego autora, oraz własny kwestionariusz ankiety, zawierający pytania dotyczące najważniejszych cech demograficznych, społecznych i medycznych, charakteryzujących respondentki. Podkreślenia wymaga trafny wybór zaawansowanych i jednocześnie adekwatnych technik analizy statystycznej.

Rozdział „Wyniki badań” - zajmujący 52 strony maszynopisu - przynosi podsumowanie rezultatów badań, zilustrowanych dobrze dobranymi rycinami. Choć ilość pozyskanych przez Autorkę danych liczbowych jest bardzo duża, nawigacja w nich jest łatwa, dzięki niezwykle spójnemu systemowi, jaki zaproponowała Doktorantka. Każda hipoteza ma swoje odzwierciedlenie w jednoznacznej i dobrze zinterpretowanej weryfikacji statystycznej. Na uwagę zasługuje dołączenie w tej części podrozdziału „Predyktory stopnia akceptacji choroby i poziomu satysfakcji z życia”, który posiada nie tylko wartość naukową, ale także może mieć znaczenie w klinicznej praktyce psychologicznej.

Na kolejnych 20 stronach - w rozdziale „Dyskusja” - Autorka syntetycznie i z dużym krytycyzmem odnosi wyniki uzyskane w badaniach własnych do bogatego piśmiennictwa. Zwraca uwagę na jej naukową elokwencję, trafność porównań opisywanych doniesień, logikę wyводу naukowego oraz gotowość do określenia kierunków dalszych badań w omawianym obszarze. Rozdział ten liczy 20 stron.

Doktorantka formułuje 5 wniosków, zawartych w osobnym rozdziale, z których każdy ma charakter dozwolonego uogólnienia, zawsze ściśle opartego na wynikach badań własnych. Poza wnioskami, które można było przeczywać intuicyjnie, takimi jak ten mówiący, że większość badanych kobiet z rozpoznaniem raka piersi charakteryzuje się wysokim stopniem akceptacji choroby, co koreluje z poziomem satysfakcji z życia, znajdujemy

także wnioski zaskakujące. Do takich należy stwierdzenie, że pacjentki, które otrzymywały wsparcie ze względu na swój stan zdrowia miały niższy stopień akceptacji choroby i niższy poziom satysfakcji z życia. Z zainteresowaniem poznam sugestie Autorki, wyjaśniające to spostrzeżenie.

Po rozdziale „Wnioski” - omówionym powyżej - oraz streszczeniu w języku polskim i angielskim - znajdujemy wykaz bardzo bogatego piśmiennictwa zredagowanego konsekwentnie według obowiązujących standardów, obejmujący 308 pozycji, w przeważającej części pochodzących z ostatnich kilku lat.

Redakcja pracy jest bardzo staranna, warstwa edytorska przejrzysta. Zwraca uwagę zaskakująco mała, śladowa wręcz, liczba błędów literowych, jak zwykle nie do uniknięcia w tego rodzaju opracowaniach.

Konkluzja końcowa.

Oceniając całość przedłożonej do recenzji pracy stwierdzam, że pani mgr Lucyna Gazdowicz wykazała zdolność do samodzielnego zaprojektowania badania naukowego, zrealizowała je zgodnie z zasadami obowiązującymi w pracy naukowej, wykazała rozległą wiedzę w zakresie znacznie przekraczającym ścisłą tematykę rozprawy, dysponuje umiejętnością korzystania z naukowych zasobów literaturowych. Doktorantka udowodniła swój krytycyzm i sumienność zarówno w prowadzeniu badania naukowego jak i we wnioskowaniu opartym na jego wynikach.

Uważam, że praca pani magister Lucyny Gazdowicz w pełni spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim, stąd wnoszę do Wysokiej Rady Naukowej Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Kaliskiego w Kaliszu o dopuszczenie Kandydatki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Składam także wniosek o wyróżnienie przedkładanej pracy.

Łącząc wyrazy szacunku

Dr hab.n. med. Marek Sikorski, prof. UJK

Lublin, 22.07.2024